

בבית המשפט העליון

בש"פ 2145/19

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: מיכאל טוביה גנור

בקשה למתן רשות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת נ' בכור) בעמ"י 49213-03-19 מיום 21.3.2019

תאריך ישיבה: ט"ו באדר ב' התשע"ט (22.03.2019)

בשם המבקשת: עו"ד תמר פרוש; עו"ד אלעד פנחס

בשם המשיב: עו"ד בועז בן צור; עו"ד מאיר ארנפלד; עו"ד כרמל בן צור

החלטה

1. בקשה למתן רשות לערור לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 21.3.2019 בעמ"י 49213-03-19, בגדרה התקבל ערר המשיב על החלטת בית המשפט השלום בראשון לציון מיום 20.3.2019 במ"י 47858-03-19 והורה על שחרורו של המשיב ממעצר בתנאים מגבילים.

2. המשיב נעצר כחשוד ביום 9.7.2017 במסגרת הפרשה המכונה "תיק 3000" או "תיק הצוללות" (להלן: הפרשה), הפרשה כוללת חשדות כבדים לביצוע עבירות שוחד, מרמה, הלבנת הון וכן עבירות נוספות. מעצרו של המשיב הוארך מעת לעת עד ליום 21.7.2017 בו נחתם עמו הסכם עד מדינה ומאז היה נתון למעצר בית עד לחודש ספטמבר 2017.

3. ביום 19.3.2019 בעקבות פגישה שיזמו באי-כוחו של המשיב עם פרקליטת מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה), זומן המשיב למשרדי היחידה החוקרת. בפגישה ביקש המשיב למסור גרסה נוספת על הגרסאות שמסר עד כה. לאחר השיחה, נחקר המשיב באזהרה ובסיום חקירתו הוחלט לעצרו לצורך המשך החקירה.

4. ביום 20.3.2019 הובא המשיב בפני בית המשפט השלום בראשון-לציון לדיון בבקשה להארכת מעצרו בחמישה ימים. בדיון טענה באת-כוח המדינה כי עקב העלאת גרסה חדשה ושונה מצד המשיב, נדרשות פעולות חקירה שונות, שהוצגו לבית המשפט, המחייבות החזקתו של המשיב במעצר, בשל חשש לשיבוש פעולות החקירה מצד המשיב. בא-כוח המשיב טען כי בנסיבות העניין, אחרי שהמשיב היה עצור בעבר ושוחרר, על המדינה להראות עניין מהותי וחדש כדי יצדיק את עילת המעצר המחודשת.

בית משפט השלום (הנשיאה ע' 171) נעתר לבקשה והאריך את מעצרו של המשיב בחמישה ימים עד ליום 24.3.2019 שעה 16:00. נקבע כי לנוכח גרסתו החדשה של המשיב ישנן פעולות חקירה נוספות שיש לבצע. כן נקבע כי לנוכח החשש לשיבוש הליכי חקירה מצדו קמה עילת מעצר חדשה המצדיקה את מעצרו של המשיב, וכי לא ניתן להסתפק בחלופת מעצר.

5. המבקש ערר על ההחלטה זו לבית המשפט המחוזי. בדיון טען בא-כוח המשיב כי מחודש ספטמבר 2017 עת הסתיים מעצר הבית של המשיב ועד לימים האחרונים, המבקשת לא העלתה טענה בדבר חשש לשיבוש הליכי משפט מצד המשיב. עובדה זו מעידה, לשיטת בא-כוח המשיב, כי עילת המעצר המחודשת נעוצה בכך שהיחידה החוקרת סבורה ששינוי גרסתו של המשיב יכול להניב טענת שיבוש הליכי משפט וזו לעמדתו טענה שגויה בתכלית. עוד ציין כי מתן פרשנות אחרת לדברים שמסר המשיב בחקירתו, מבלי שיחזור בו מתוכן דבריו, איננה מצדיקה את השבתו למעצר.

בית המשפט המחוזי (השופטת נ' בכור) קבע כי במצב הדברים האמור מדובר בהשבה למעצר, ובנסיבות אלה יש לבחון האם מתקיימים נימוקים חריגים וכבדי משקל המצדיקים את חידוש מעצרו של המשיב. משלא נמצאו לדעתו נימוקים כאלה קבע בית המשפט כי אין הצדקה למעצר וניתן להסתפק בחלופת מעצר. נקבע כי חלופת המעצר תאפשר את המשך פעולות החקירה הנדרשות וכן תוך איון החשש לשיבוש הליכי חקירה.

6. כלפי החלטתו זו של בית המשפט המחוזי הוגשה לבית משפט זה בקשה מטעם המדינה למתן רשות לערור.

7. בבקשה חוזרת המדינה על טענותיה תוך שהדגישה כי שגה בית משפט קמא בקבלו את טענת המשיב לפיה מדובר בהשבה למעצר תוך התעלמות מכך שגרסתו החדשה, בה שינה מהגרסה שמסר בעבר במסגרת מעמדו כ"עד מדינה", יוצרת מצב חדש המצדיק פתיחה מחודשת של החקירה.

עוד טוענת המדינה כי התנהלותו של המשיב בעבר, וככלל זה גם התנהגותו במהלך חקירתו מחזקות את החשש מפני שיבוש החקירה על ידי המשיב, לכן שחרורו בשלב זה עלול לגרום נזק בלתי הפיך לחקירה וכתוצאה מכך גם לאינטרס הציבורי. אשר על כן לשיטתה יש מקום ליתן רשות ערר ולהורות על מעצרו של המשיב.

8. בתגובה לבקשה שהוגשה מטעם המשיב הבוקר חוזר המשיב על טענותיו כפי שהועלו בפני הערכאות דלמטה.

9. בדיון לפני חזרו באי כוח הצדדים על עיקרי טיעוניהם דלעיל. באת כוח המדינה ציינה כי העילה לבקשה למתן רשות לערור היא החשש לפגיעה מהותית באינטרס הציבורי שיסודה בחשש מבוסס לשיבוש חקירה מצד המשיב אם ישוחרר ממעצרו. כן הודגש כי טעה בית משפט קמא בכך שסבר כי מדובר אך ב"פרשנות" של המשיב לגרסאותיו בעבר. לטענת המדינה מדובר בגרסאות שונות מהותית מאלה שניתנו על ידי המשיב בעבר המחייבות חקירה מחודשת בהיבטים שונים, לרבות מהותו, רקעו והשלכותיו של שינוי הגרסה מצד המשיב. לעמדת המדינה אין בחלופת מעצר כדי לאיין את החשש המוחשי לשיבוש חקירה.

מנגד, בא כוח המשיב טען כי המדינה לא הרימה בענייננו את הנטל הכבד המוטל עליה כדי להצדיק מתן רשות לערור לאור הצטברות הנסיבות של "גלגול שלישי", מעצר ימים ומקרה של השבה למעצר. כן נטען לענין זה כי מדובר למעשה בהליך של "עיון חוזר" ולא בקשת מעצר ראשונית. אשר לחשש לשיבוש, נטען כי לא ניתן כל ביסוס לחשש זה, שכן מאז שוחרר המשיב בחודש ספטמבר 2017 לא הועלתה נגדו כל טענה על ניסיון שיבוש, וכי כעת הוא פנה מיוזמתו לפרקליטות ולמשטרה למסור גרסה מתוקנת, ואילו ביקש לשבש יכול היה לעשות כן קודם לפנייתו. ומכל מקום, נטען, כי לא הוכח כי אין בחלופת מעצר כדי לאיין את החשש לשיבוש. בתגובה לדברים אלה ציינו באי כוח המדינה כי המשיב לא צפה כי יחקר וייעצר ביום הגיעו למשטרה. הזימון שלו היה "לפגישה" והוא הופתע כאשר נחקר במקום ונעצר, והא-ראיה שהוא תכנן לטוס לחו"ל באותו ערב.

בהמשך לאמור קיימתי דיון במעמד צד אחד בו הוצגו לי מסמכים המפרטים את פעולות החקירה שכבר בוצעו בענייניו של המשיב ופעולות מתוכננות, וכן מידע המבסס את החשש הקונקרטי לשיבוש חקירה מצד המשיב, וקיבלתי הסברים בעל-פה מגורמי החקירה.

דיון והכרעה

10. הכללים לענין בקשה למתן רשות ערר ידועים –

”המבחנים למתן רשות לערור לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ”ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), דורשים, על דרך הכלל, כי במכלול תימצא שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית, החורגת מעניינם של הצדדים להליך. יחד עם זאת, נקבע כי במקרים חריגים תוכל להינתן רשות לערור גם בהתקיים נסיבות פרטניות חריגות המצדיקות זאת. כך למשל, מקום בו נמצא כי זכויות הנאשם נפגעו מעבר למידה הדרושה, או במקרים שבהם נראה כי החלטת הערכאה המבררת לא ייחסה את המשקל הראוי לשיקול של ביטחון הציבור (ראו: בש”פ 6311/14 ברהם נ’ מדינת ישראל (29.09.2014); בש”פ 6300/15 אלקשחר נ’ מדינת ישראל (25.09.2015))” (בש”פ 6312/16 עומסי נ’ מדינת ישראל, פסקה 18 (10.10.2016)).

11. לאחר עיון הגעתי למסקנה כי נוכח חשיבותה של החקירה הנדונה בהיבטים של ביטחון המדינה ומניעת שחיתות ברשויות השלטון, כמו גם קיומו של חשש מוחשי לפגיעה באינטרס הציבורי, יש הצדקה במקרה דנן לבחינה נוספת של החלטת בית משפט קמא בבית משפט זה. לפיכך החלטתי ליתן רשות לערור, לדון בבקשה למתן רשות ערר כאילו הייתה ערר, ולאחר עיון ושמיעת טענות הצדדים - לקבל את הערר, מהטעמים דלהלן.

12. אינה מקובלת עלי טענת המשיב, שזכתה לאימוץ על ידי בית המשפט המחוזי, כי מדובר בענייניו ב”השבה למעצר”, שרק במקרים חריגים ומטעמים כבדי משקל ניתן להצדיקה. אין מדובר בענייניו במי שנעצר, חקירתו מוצתה והוא שוחרר, וכעת מבקשת הרשות החוקרת לשוב ולעוצרו. הנסיבות כאן הן שונות וייחודיות. והמהלך בו נקט המשיב, מיוזמתו, כאשר בחלוף כ- 20 חודשים מיום שנחתם עמו הסכם “עד מדינה” הוא מבקש לשנות את גרסתו, מהווה מעין “אתחול” של החקירה, המחייב חקירה מחדש של

המשיב (ויתכן גם של נחקרים אחרים), על בסיס תשתית עובדתית-ראייתית שונה מהותית מזה שהייתה בעת ששוחרר בזמנו ממעצר עקב החתימה על הסכם "עד מדינה" עמו. אוסיף, כי גם אם הייתי מקבל את הסיווג של המקרה כ"השבה למעצר" או כהליך של עיון חוזר, לא היה בכך כדי לשנות ממסקנתי כי בנסיבות הענין קיימת הצדקה מובהקת לבחינה נוספת של החלטת בית המשפט המחוזי.

13. מכל מקום, עיקר בעיני הוא האם קיימת כיום, בנסיבות שנוצרו עקב המהלך בו נקט המשיב, עילת מעצר המצדיקה את מעצרו, והאם לא ניתן להשיג את תכלית המעצר בדרך של חלופת מעצר (סעיף 13 לחוק המעצרים).

14. כאמור, לטענת המדינה, עקב גרסתו החדשה של המשיב נדרשות פעולות חקירה המחייבות החזקתו של המשיב במעצר בשל חשש מפני שיבוש מהלכי החקירה שלא ניתן למנוע אותו בחלופת מעצר.

המדינה הציגה לי כאמור מסמכים המפרטים את פעולות החקירה שכבר בוצעו בעניינו של המשיב ופעולות חקירה נדרשות, וכן פרטי מידע המבססים את החשש הקונקרטי לשיבוש חקירה מצד המשיב. לענין זה הוצגו לי בין היתר פעולות של שיבוש שנקט המשיב בעבר, קודם לחתימה עמו על הסכם "עד מדינה", וכן פרטי מידע עדכניים על פעולות אקטיביות שנקט המשיב קודם מעצרו הנוכחי המעלים חשש לשיבוש החקירה. זאת, מעבר לחשש האינהרנטי לשיבוש חקירה בנסיבות מעין אלה דנן. אוסיף לענין זה, כי מהפרטים על שינויי הגרסאות שמסר המשיב בחקירותיו הנוכחיות עולה כי הניסיון להציג את המהלך של המשיב כ"פרשנות" גרידא לגרסאות שמסר בעבר, משוללת אחיזה במציאות.

15. נוכח דברים אלה אני סבור כי המדינה ביססה היטב את קיומו של חשש לשיבוש מהלכי החקירה על ידי המשיב.

16. בית המשפט המחוזי קבע כי ניתן להסתפק בחלופת מעצר "כדי לאיין כל חשש לשיבוש הליכי חקירה על ידי העורר", אך לא נימק מסקנתו זו. דעתי שונה. בעבירות מעין אלה מושא החקירה הנדונה ובהתחשב בנפשות הפועלות, קשה להעלות על הדעת דרכים למניעה אפקטיבית של שיבוש חקירה, ומכל מקום, ודאי שתנאי השחרור אין בהם כדי לאיין את החשש לשיבוש.

בנסיבות אלה אני סבור כי בדין מצא בית משפט השלום להיענות לבקשת המדינה ולהורות על מעצרו של המשיב, ולא מצאתי בהחלטתו של בית המשפט המחוזי כל טעם שהצדיק התערבות בהחלטה זו.

17. יודגש, אין כל יסוד לטענה שהועלתה בהליך דלמטה כאילו מדובר במעצר שננקט כ"עונש" על הפרת הסכם עד המדינה, וטוב עשו באי כוח המשיב כאשר לא חזרו על טענה זו בפני.

18. אשר על כן, אני מקבל את הערר ובהתאם אני מורה על ביטול החלטתו של בית המשפט המחוזי ועל השבתה על כנה של החלטתו של בית משפט השלום המורה על מעצרו של המשיב עד ליום 24.3.2019 שעה 16:00.

ניתנה היום, ט"ו באדר ב' התשע"ט (22.3.2019).

שׁוֹפֵט